

15. ELOKUUTA 2022

**Vuoden 2023 talousarvion ja suunnitelman
2024-2025 laadintaohjeet**

IITIN KUNTA
KUNNANHALLITUS
15.8.2022 § 147

Sisällys

Aikataulu	2
Yleistä	3
Hyvinvointialueet aloittavat	3
Tilinpäätösennuste 2022	4
Kuntatalouden kehitys	6
Väestöennuste	7
Työllisyyden kehitys	7
Strategia ja toiminnalliset tavoitteet	8
Arvio talouskehitykseen vaikuttavista tekijöistä	9
Verotulot	9
Veroennustekehikon julkaisuaikataulu syksyllä 2023	9
Valtionosuudet	10
Muut tuotot	10
Ohjeet talousarvion ja taloussuunnitelman valmisteluun	10
Tulot	10
Henkilöstökustannukset	10
Henkilöstösuunnittelu	11
Kustannustaso	11
Investoinnit	11
Tietojen syöttäminen taloussuunnitteluohjelmaan	12
Raami	13

Aikataulu

15.8.2022	Kunnanhallitus hyväksyy talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaohjeet ja toimialat aloittavat taloussuunnittelun laadintaohjeiden mukaisesti
1.-2.9.2022	Valtuustoseminaari
22.9.2022	Tekniset palvelut antavat arvion sisäisistä vuokrista vuodelle 2023
22.9.2022	Hallintopalvelut tuottavat ruoka- siivous ja ICT-palveluista arviot sisäisistä vuokrista ja laskutuksesta
22.9.- 10.10.2022	Valiokuntien kokoukset talousarvioesityksen sisällöstä
10.10.2022	Toimialueiden talousarvioesitysten tekstit toimitettu hallintopalveluille, luvut syötetty talsu-ohjelmaan
17.10.2022	Kunnanjohtaja julkaisee talousarvioesityksensä
17.10.2022	Kunnanhallitus aloittaa talousarvion käsittelyn *
7.11.2022	Kunnanhallitus käsittelee talousarviota ja tekee kunnanvaltuustolle esityksen vuoden 2023 veroprosenteista*
15.11.2022	Kunnanvaltuusto päättää vuoden 2023 veroprosenteista*
13.12.2022	Kunnanvaltuusto päättää talousarviosta ja taloussuunnitelmasta
12/2022-1/2023	Kunnanhallitus hyväksyy talousarvion täytäntöönpano-ohjeen
31.1.2023	Toimialojen käyttösuunnitelmat vahvistettu

*) Talousarvion käsittelyä kunnanhallituksessa jatketaan tarvittaessa seuraavissa kokouksissa ja/tai pidetään ylimääräisiä kokouksia.

Kunnanjohtajalla ja hallinto- ja talousjohtajalla on oikeus tarkentaa ja muuttaa valmisteluaikataulua tarvittaessa.

Yleistä

Kuntalain (410/2015) 110 §:ssä säädetään kunnan talousarviosta. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Vuoden 2022 tilinpäätös oli ylijäämäinen 2 984 951 euroa. Tilinpäätöksen jälkeen kunnan taseessa olleet alijäämät tulivat katettua ja taseeseen jää ylijäämää 5 583 249 euroa.

Hyvään tulokseen vaikuttivat keskeisesti verotulojen ylittyminen 3 % eli n. 770 000 eurolla, toimintatuottojen ylittyminen 325 000 eurolla sekä tuomintamenojen alittuminen 1,6 miljoonalla eurolla. Toimintamenojen alittuminen selittyi valtaosaltaan PPHYKY:n maksuosuuksien alittumisesta suhteessa palvelusopimukseen. Lisäksi ensihoidon jäsenkuntalaskutuksen oikaisu vuodelta 2018 toi kunnalle 318 000 euron palautuksen aiemmin liikaa maksetuista kustannuksista.

Tilinpäätös muodostui molempina COVID19-pandemian vuosina 2020 ja 2021 poikkeuksellisen hyväksi edellä mainittujen lisäksi mm. valtionosuuksien korotusten sekä litin kunnan saaman harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen vuoksi. Talouden sopeutusohjelman vaikutukset ovat jääneet tältä osin suhteellisen pieniksi verrattuna muihin tilinpäätökseen vaikuttaneisiin tekijöihin. Pitkäaikaisen talouden tasapainon saavuttaminen edellyttää kuitenkin sopeuttamisohjelmassa asetettujen taloudellisten tavoitteiden toteuttamista.

Hyvinvointialueet aloittavat

Vuonna 2023 alkaa kuntien ja kuntatalouden uusi aikakausi, kun sosiaali- ja terveystaloudet poistuvat kuntien taloudesta ja järjestäminen ja kustannukset siirtyvät hyvinvointialueille. Uudistus mullistaa kuntien rahoitusjärjestelmän, kun yli puolet verotuloista ja kaksi kolmannesta valtionosuuksista siirretään hyvinvointialueiden rahoittamiseen.

Verotulojen kasvua vuodelle 2023 on arvioitu Kuntaliiton kuntakohtaisen veroennustekehikon ja taloustilanteen perusteella. Hyvinvointialueuudistuksen johdosta verotulot vähentyvät merkittävästi. Kuntien veroprosenteista vuonna 2023 leikattava prosenttiyksikkömäärä (12,64 %) saadaan erotuksena laskelmasta, jossa kunnista hyvinvointialueille siirtyvistä sosiaali- ja terveystoimen ja pelastustoimen kustannuksista (21,2 mrd. €) vähennetään osuus kuntien yhteisöveron tuotosta (0,8 mrd. €) ja soteen liittyvä osuus kuntien valtionosuuksista (7,3 mrd. €). Erotuksena saatava kunnallisveroista leikattavaksi jäävä euromäärä (13,2 mrd. €) toteutuu, kun tämän hetken veropohjasta tehtävä leikkaus on 12,64 prosenttiyksikköä.

Hyvinvointialueuudistus vaikuttaa merkittävästi myös valtionosuuksiin. Valtionosuuksien osalta uusin arvio pohjautuu Valtiovarainministeriön ennakkolaskelmiin, joiden mukaan arvio valtionosuuksista on, että valtionosuuksien taso alenee merkittävästi, kun soteen liittyvät toiminnot siirtyvät hyvinvointialueen kustannusvastuulle. Lukuihin sisältyy tässä vaiheessa vielä epävarmuuksia, kun mm. hyvinvointialueelle siirtyvien kustannusten (jotka vaikuttavat valtionosuuksien tasoon) tiedot varmentuvat vasta myöhemmin. Muutos koskettaa siis nettomenoja ja verorahoitusta ja muuttavat merkittävästi myös vuosikatteen tasoa. Muutokseen liittyvien tuottojen arviointi täsmentyy mm. vuokratuottojen osalta myöhemmin talousarviotyössä.

Tilinpäätösennuste 2022

TILINPÄÄTÖSENNUSTE 2022	Toteuma 1-6 vuoden 2022 alusta	Ennuste TPE2022	TA+muutos
TUOSLASKELMA			
TOIMINTATUOTOT			
Myyntituotot	1 488 137	2 962 587	2 948 900
Maksutuotot	188 074	454 674	533 200
Tuet ja avustukset	288 890	474 337	370 893
Muut toimintatuotot	1 498 912	3 060 349	3 122 873
	3 464 013	6 951 946	6 975 866
TOIMINTAKULUT			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-4 485 220	-8 864 995	-8 759 550
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-1 139 020	-2 241 801	-2 205 562
Muut henkilösivukulut	-146 690	-307 244	-321 109
Palvelujen ostot	-17 111 586	-33 305 532	-34 187 892
Aineet,tarvikkeet, tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-963 329	-1 815 354	-1 704 050
Avustukset	-354 390	-920 250	-920 250
Muut toimintakulut	-1 170 771	-2 258 742	-2 175 943
	-25 371 005	-49 713 918	-50 274 356
TOIMINTAKATE	-21 906 992	-42 761 972	-43 298 490
Verotulot	13 691 438	26 522 938	26 063 000
Valtionosuudet	9 488 862	18 898 842	18 819 960
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	0	1 500	3 000
Muut rahoitustuotot	111 516	121 516	20 000
Korkokulut	-8 696	-33 696	-50 000
Muut rahoituskulut	-7 555	-12 555	-10 000
VUOSIKATE	1 368 574	2 736 573	1 547 470
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunn.mukaiset poistot	-799 608	-1 599 215	-1 599 215
Satunnaiset erät			
TILIKAUDEN TULOS	568 966	1 137 358	-51 745
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	0	70 000	70 000
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	568 966	1 207 358	18 255

Tilinpäätösennuste sisältää vielä epävarmuustekijöitä.

Verotuloennusteet eivät ole päivittyneet toukokuun jälkeen tätä ennustetta tehtäessä, joten tilinpäätösennuste perustuu alkuvuoden kertymästä johdettuun arvioon, mikä on heikompi kuin toukokuussa julkaistun Kuntaliiton kuntakohtaisen veroennustekehikon antama ennuste. Omassa toiminnassa ei ennakoida tällä hetkellä olennaisia poikkeamia.

Sote-kustannuskehitystä seurataan loppuvuoden ajan kuukausittain PHHYKY:n tarjoamasta sähköisestä palvelusta. Pienen kunnan kohdalla kuitenkin kuukausittaiset vaihtelut kustannuskehityksessä voivat olla suuriakin.

Tässä vaiheessa vuotta vaikutelma on, että talousarvion mukainen tilikauden tulos on saavutettavissa.

Kuntatalouden kehitys

Taustaa

Korona-pandemiasta toipuminen ja Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa vaikutukset talouden ennakkointiin. Lähivuosien talouskasvu sisältää paljon epävarmuustekijöitä, jotka heijastuvat myös kuntien talouskehitykseen. Tuleva kehitys riippuu paljolti siitä, miten Venäjän sotatoimet etenevät ja miten kuluttajien ostovoima ja muu yleinen epävarmuus muuttuvat hintojen ja korkojen nousupaineiden alla. Tulevaa talouskehitystä voi heiluttaa myös koronan vastainen taistelu, erityisesti Kiinassa.

Alkuvuonna talousennusteita on muuttanut eniten Venäjän aloittama sota Ukrainassa. OECD arvioi maaliskuussa, että maailmantalouden kasvusta leikkautuu Venäjän sotatoimien vuoksi kuluvana vuonna pois noin prosenttiyksikkö. Euro-alueella leikkaus ylittäisi lähelle 1,5 prosenttiyksikköä.

Suhdannelaitosten keväällä päivitettyjen talousennusteiden mukaan Suomen BKT:n kasvuennusteiden lasku vuonna 2022 asettuisi tähän suuruusluokkaan. Tällä hetkellä Valtiovarainministeriön ja monen muun suhdannelaitoksen ennusteet asettuvat 1,5–2 prosenttiin. Myönteiset taloustilastot ensimmäiseltä vuosineljännekseltä virittävät odotuksia siitä, että isku bruttokansantuotteeseen saattaa hyvinkin olla Suomessa odotettua pienempi.

Venäjän hyökkäys ei siis näytä käynnistävän taloustaantumaa, mutta selvän inflaatiopiikin se on aiheuttanut jo ennestään korkeaksi nousseisiin energiahintoihin ja laajemmin yleiseen hintatasoon. Sodan vakavimmat talousvaikutukset voivat tulla viiveellä, jos ennestään laahanneita investointeja ryhdytään jarruttelemaan nousevien kustannusten, raaka-ainepulan ja kasvaneen epävarmuuden edessä.

Käytössä olevien ennusteiden mukaan arvioidaan, että Venäjän hyökkäys ei välity suurella voimalla enää vuoden 2023 kasvulukuihin. Konfliktin ennakoidaan kuitenkin jatkuvan ja luovan epävarmuutta ja alaspäin suuntaisia riskejä keskipitkän aikavälin talouskasvulle.

Valtiovarainministeriö ennakoii, että vuonna 2023 bruttokansantuotteen volyyymi kasvaa 1,7 prosenttia. Myös muissa ennustelaitoksissa kansantuotteen kasvuennusteet sijoittuvat 1–2 prosentin haarukkaan.

Kunnat ja kuntayhtymät valmistautuvat ensi vuonna toteutuvaan sote-uudistuksen voimaantumiseen poikkeuksellisissa oloissa. Keväällä 2020 alkanut koronaepidemia vaikuttaa edelleen kuntien talouteen ja toimintaan monin tavoin. Lisäksi Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja globaalien jännitteiden lisääntyminen luovat kustannuspaineita ja heikentävät talousnäkyviä sekä kasvattavat niihin liittyvää epävarmuutta. Kuntakentällä varaudutaan myös muihin sodan vaikutuksiin, kuten pakolaisvirtojen aiheuttamiin muutoksiin palvelutarpeessa. Myös kyberturvallisuuden liittyvät kysymykset ovat nousseet entistä keskeisempään asemaan kuntien varautumisessa.

Äkillisten muutosten ohella kuntien toimintaympäristöön vaikuttavat edelleen vähitellen etenevät muutokset, kuten väestön ikääntyminen sekä työikäisen väestön määrän väheneminen ja sen vuoksi heikkenevä veropohja ja pahenevat työvoiman saatavuuteen liittyvät ongelmat. Myös ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutoksen vaikutuksiin varautuminen edellyttävät kunnilta uusien toimintatapojen käyttöönottoa sekä investointeja muun muassa vihreään siirtymään.

Ennusteiden mukaan inflaatio voi kiihtyä tänä vuonna jopa kuuteen prosenttiin. Kunnille tämä merkitsee nousevia kustannuksia ja investointien lykkääntymistä tuleville vuosille. Inflaatiopiikin ennakoidaan tasoittuvan jo 2023.

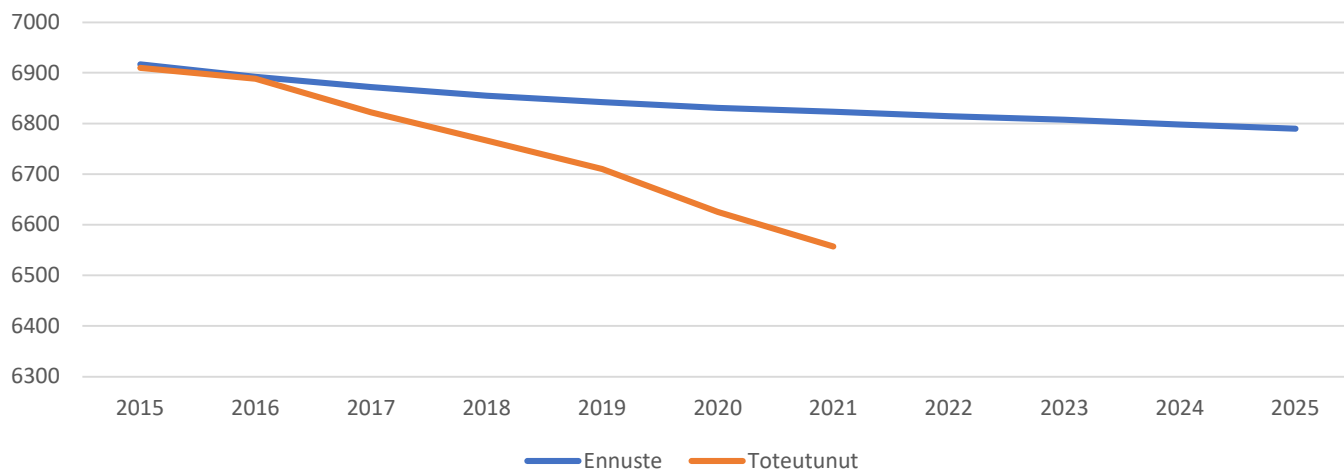
Lähde: www.kunnat.net, pääekonomistin palsta 24.5.2022, Kuntatalousohjelma 2023-2026

Väestöennuste

Tavanomaisesti Iitin kunnan väestökehitys on ollut tilastokeskuksen väestöennustetta parempi. Oheisesta kuvaajasta kuitenkin ilmenee, että tämä kehitys on päättynyt vuonna 2016. Todellinen väkiluvun lasku on jo alittanut Tilastokeskuksen ennusteen vuodelle 2025. Kesäkuun lopun tilanteessa väestönvähennys vaikuttaa pysähtyneen, mutta syyskauden muuttoliikkeen voidaan odottaa kääntävän käyrän jälleen laskusuuntaan.

Olellaista tulevina vuosina on toimenpiteet, joilla väkiluvun kehitykseen voidaan vaikuttaa.

Väestöennuste 2015-2025

(Lähde: tilastokeskus ennakkotiedon mukaiset)

Työllisyyden kehitys

Iitin työttömyysaste nousi COVID19-pandemian vaikutuksesta vuonna 2020 ja on nyt palautunut pandemiaa edeltävälle tasolle varsinkin nuorten työllisyyden parannuttua.

(Lähde: Työvoimahallinnon tilastot)

Strategia ja toiminnalliset tavoitteet

Kaikkien strategiaan kirjattujen tavoitteiden toteuttaminen yhtä aikaa nykyisessä taloudellisessa tilanteessa ei ole mahdollista. Strategiasta on pyrittävä valitsemaan konkreettisimmin lyhyellä aikavälillä vaikuttavat tavoitteet, joilla pyritään lisäämaan asukkaiden hyvinvointia ja kunnan elinvoimaisuutta. Tavoitteet on asetettava niin, että niiden toteutumista voidaan seurata todennettavissa olevilla mittareilla.

Kuntastrategia 2022-2025
Visio vuodelle 2030

PAINOPISTEET
Hyvinvoinnin edistäminen
Monipuolinen asuminen
Elinvoiman kasvattaminen
Kuntaimage ja tunnettavuus

VISIO
Iitti on hyvinvoiva ja haluttu asuinkunta kansainvälisin kosketuksin.

MISSIO
Iitin kunnan tehtävä on mahdollistaa edellytykset hyvälle elämälle ja yrittämiselle maaseutumaisessa yhteisössä.

ARVOT

Avoimuus Kerromme asioiden valmistelusta, kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista, päätöksistä ja perusteluista selkeästi ja ajoissa.	Ihmislähtöisyys Olemme olemassa kuntalaisia varten. Toimintojemme suunnittelussa ja toimeenpanossa edetään ihmisen edellä, kuntalaisia kuunnellen.	Vastuullisuus Ennakoimme, seuraamme ja arvioimme toimintamme vaikutuksia. Teemme valintoja yhteistä hyvää ja kestävää kehitystä tavoitellen.	Vuorovaikutteisuus Haluamme kohdata toisiamme, synnyttää keskustelua sekä toimia yhdessä tekemisen ja molemminpuolisen luottamuksen edistämiseksi.
--	--	--	--

6

Painopisteiden kuvaukset ja mittarit

Hyvinvoinnin edistäminen; asukkaiden tarpeiden mukainen palvelutarjonta, liikunta ja kulttuuri, osaava ja jaksava henkilöstö, palveluyhteistyö yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa.

Mittareina: Asukastyytyväisyys, palvelupalautteet, hyvinvointikertomus- ja suunnitelma, kuntatalous.

Monipuolinen asuminen; ennakoiva kaavoitus, erilaisiin käyttötarkoituksiin ja elämäntilanteisiin soveltuvat asunnot ja tontit eri puolilla kuntaa, myös vapaa-aika, etätyö ja monipaikkaisuus huomioiden.

Mittareina: Väestökehitys, muuttoliike, pendelöinti, asuntojen ja tonttien kysyntä sekä haetut rakennusluvut.

Elinvoiman kasvattaminen; yritysvaikutusten arviointi, yritys- ja elinkeinopalvelut, toimitila- ja tonttitarjonta, koulutettu työvoima, ajanmukainen infrastruktuuri, tietoliikenneyhteydet, kulkuyhteydet (VT 12) ja joukkoliikenne.

Mittareina: Toimivien yritysten määrä, yrityksiltä saatu palaute, työvoiman saatavuus, työllisyys- ja työpaikkatilanne sekä investointi- ja kehittämishankkeiden määrät, kuntatalous.

Kuntaimage ja tunnettavuus; avoimuus, monen suuntainen yhteistyö, vetovoimainen työnantaja, kuntaviestintä ja –markkinointi, monipuolinen tapahtumatarjonta, osallistuminen ja vaikuttaminen.

Mittareina: Kyselyt, työnhakijamäärät, kuntaviestinnän ja –markkinoinnin tavoitavuus, kunnan näkyvyys sekä osallistumisen ja vaikuttamisen (tilaisuudet, tapahtumat, kyselyt, aloitteet) aktiivisuus.

7

- Kuntapalvelujen uudistamissuunnitelma vastaamaan kunnan hyvinvointialueiden aloittamisen jälkeistä toimintaympäristöä.
 - Sivistyspalvelujen kehittämissuunnitelman laatiminen (varhaiskasvatus, opetus, kirjasto, liikunta, kulttuuri, nuoret).
 - Teknisten palvelujen palvelustrategian laatiminen.
 - Tarkastellaan kiinteistöjä, tiloja, palvelu- ja yhteistyömuotoja, organisoitumista, palvelurakenteita, tukipalveluja, rajapintoja sekä henkilöstöä.
 - Ylikunnallisen yhteistyön laajentaminen ja vahvistaminen, uudet kumppanuudet.
- Kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tavoitteellinen edistäminen
 - Riittävät resurssit kolmannen sektorin yhteistyöhön, fyysisen terveyden ja mielen hyvinvoinnin edistäminen, rajapinta hyvinvointialueen kanssa
- KymiRing –yhteistyösuunnitelman laatiminen, yhteistyöverkostojen kokoaminen, maksimaalisen alueellisen hyödyn tavoittelemisen.
 - Tapahtumat, tilaisuudet, markkinointiyhteistyö, näkyvyys, oheispalvelut, joukkoliikenne, sijoittumismarkkinointi
- Elämysmatkailuhankkeen ja –verkoston kokoaminen Kymiöiden ja lähiluonnon uusien mahdollisuuksien ympärille.
 - Reitistöt, Kimolan kanava, retkeily- ja käyntikohteet, uimarannat, kulttuuri- ja liikuntapalvelut kuntalaisten ja matkailijoiden hyödynnettäväksi
- Kuntakuvakampanja, jolla pyritään ohjaamaan kuntakuvaa aktiivisen, yhteistyökykyisen ja rohkean suuntaan.
 - Monikanavaisesti ja vuorovaikutteisesti, kutsutaan mukaan kuntalaiset, henkilöstö, luottamushenkilöt ja sidosryhmät
- Edunvalvontasuunnitelman laatiminen
 - Tunnistetaan keskeiset edunvalvontakohteet ja kumppanuudet
- Uudenlaisten osallistumis- ja vaikuttamismuotojen (suorempi demokratia) kokeileminen ja käyttöönotto aktiivisen vuoropuhelun synnyttämiseksi.
- Valiokuntatyön edelleen kehittäminen sekä valmistelun ja päätöksenteon sujuvoittaminen, läpinäkyvyyden lisääminen.

Talousarvioityössä tulee toimialojen esittää konkreettiset toimenpiteen strategisten projektien eteenpäin viemiseksi. Toimenpiteen ja niillä tavoiteltavat vaikutukset tulee avata talousarvioteksteissä.

Arvio talouskehitykseen vaikuttavista tekijöistä

Verotulot

Verotulojen osalta ennakkoinnin pohjana on käytetty Kuntaliiton verotulokehikon kuntakohtaista ennustetta. Väkiluvun vähentymisen ja aikaisempien ennusteiden ja toteumien perusteella ennustetta ei ole otettu täysimääräisenä raamilaskennan pohjaksi.

TILIVUOSI	2021	2022**	2023**	2024**	2025**
Verolaji					
Kunnallisvero	21 174	21 973	10 326	9 930	9 995
<i>Muutos %</i>	-0,2	3,8	-53,0	-3,8	0,7
Yhteisövero	2 049	1 700	1 142	1 033	1 077
<i>Muutos %</i>	43,1	-17,0	-32,8	-9,6	4,3
Kiinteistövero	3 014	3 069	3 109	3 109	3 109
<i>Muutos %</i>	9,7	1,8	1,3	0,0	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	26 238	26 742	14 577	14 072	14 181
<i>Muutos %</i>	3,3	1,9	-45,5	-3,5	0,8

Veroennustekehikon julkaisuaikataulu syksyllä 2023

Veroennustekehikkoon odotetaan uutta julkaisua syyskuussa. Iitin kunnan talousarvioprosessissa veroennustetta tarkistetaan syksyn aikana em. julkaisun perusteella.

Valtionosuudet

Kuntaliiton ennakkolaskelma 8.7.22 vuoden 2023 valtionosuuksista perustuu VM:n ennakkolaskelmiin. Sote-kustannusten siirtyminen vuoden 2023 alusta hyvinvointialueiden vastuulle vaikuttaa valtionosuuksien määrään merkittävästi. Ennakolliset valtionosuudet tarkentuvat syksyllä 2022.

Ennakkotiedot vuodelle 2023:

A Asukasluku	6 559
B Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	2 708 483
C Siitä verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	2 434 403
D Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-694 731
E (B+D) Valtionosuudet yhteensä	2 013 752
F Verotulomenetyksen korvaus	1 146 311
G Verotulojen maksun lykkäysmenettely, takaisinperintä	-
<u>H Valtionosuudet (E+F+G)</u>	<u>3 160 063</u>
Muutos euroa	16 034 022
Muutos prosenttia	-83,5 %
Muutos €/asukas	-2415

Muutostiedot on laskettu vuoden 2022 valtionosuuspäätösten tiedoista.

Muut tuotot

Muita tuottoja ei odoteta kertyvän olennaisesti talouteen vaikuttavasti. Yleisenä kasvuprosenttina on käytetty 2,0 prosenttia.

Mahdollisia satunnaisia tuottoja kiinteistöjen myynnistä tai muista epävarmoista eristä ei budjetoida talousarvioon.

Ohjeet talousarvion ja taloussuunnitelman valmisteluun

Tulot

Toimintatuottojen osalta tulee hinnoittelut tarkistaa yleinen kustannuskehitys ja ympäröivien kuntien maksutaso sekä talouden sopeutusohjelman kirjaukset huomioiden. Raamissa on arvioitu tulojen nousevan keskimäärin 2,0 prosenttia.

Henkilöstökustannukset

Palkkojen osalta budjetoinnissa lähtötasona käytetään vuoden 2022 elo tai syyskuun palkkoja (sen mukaan kumpi kuukausi kuvaa lähimmäksi oikein tilannetta), joihin on laskettu jo mukaan voimassa olevien työehtosopimusten mukaiset vuoden 2022 yleiskorotukset. Vuodelle 2023 palkankorotuksiin varataan keskimäärin 3,0 prosentin korotus ja vuodelle 2023 3,1 prosenttia

Sivukulujen ennakoitaan kasvavan samassa suhteessa. Ohjelmallinen sivukulujen laskenta on päivitetty ja taloussuunnitteluohjelma laskee sivukulut automaattisesti syötettyjen palkkasummien (tilit 4001-4006) perusteella. Ennen vuoden 2022 lukujen varmistumista käytetään ohjelmassa ennakkotietoja ja tarvittaessa nämä päivitetään keskitetysti laskentaan tietojen vahvistuttua.

Palkkakustannuksien osalta tulee huomioida niiden tiliöinti oikein eri palkkatileille. Vuoden 2022 pohjatiedot tulee tarkistaa, jotta esim. vakinaisten ja määräaikaisten palkat tiliöidään talousarvioon ja Populukseen oikein.

Esimerkki kokoaikaisen henkilön palkkakustannusten laskennasta:

Varsinainen palkka (tehtäväkoht + lisät) x 12,6 (12kk + lomaraha 0,6kk) = Palkkasumma/vuosi.

Lomarahaprocentti vaihtelee työehtosopimuksen mukaisin kertymin kuukausittaisen lomarahaprocentin ollessa 4, 5 tai 6 prosenttia. Koko vuoden (12kk) ajalta lomarahaa kertyy näin 48 – 72 prosenttia kuukausipalkasta. Laskennassa voidaan käyttää keskiarvona 60 prosenttia, ellei ole tiedossa työntekijöiden enemmistön painottuvan korkeampaan prosenttiin.

Henkilöstösuunnittelu

Toimialojen henkilöstösuunnittelu tulee tehdä koko suunnitelmakaudelle siten, että erikseen toimitettavalla pohjalla ilmoitetaan nykyinen henkilöstö sekä tulevat muutokset seuraavan kolmen vuoden sisällä. Muutokset tulee perustella ja ennakoita. Taulukkopohjassa tulee ilmoittaa mahdollisten uusien vakanssien osalta arvioitu aloittamisajankohta (kk). Henkilöstökulujen suunnittelu vuosille 2024-2025 tulee perustua ko. taulukkoon.

Vakanssirekisterin päivittämistä jatketaan vastaamaan talousarvion suunnitelmaa.

Kustannustaso

Kustannusten osalta nousua on sisällytetty talousarviossa henkilöstökulujen lisäksi kaikkiin kulueriin. Menopaineet on sopeutettava talousarvioraamin tasoon menoja vähentämällä tai tuloja lisäämällä.

Investoinnit

Investointien osalta noudatetaan vuoden 2022 talousarvion mukaista investointisuunnitelmaa. Investointien toteutus-aikataulua ja vaikuttavuutta strategian tavoitteiden osalta tulee arvioida kriittisesti. Erityistä huomiota investointien talousarviosuunnittelussa tulee kiinnittää siihen, että investoinnit saadaan käynnistettyä ja läpivietyä talousarviovuoden aikana.

Investointiohjelman ruutuihin merkitään alustava investoinnin toteuttamisvaiheiden aikataulu (suunnittelu, kilpailutus, toteutus).

Malli

Esimerkki investointi												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Suunnittelu			Kilpailutus 15.4.-5.5				Toteutus					

Poistot määritellään investointiohjelman pohjalta Kasperikäyttöomaisuuskirjanpito-ohjelmalla ennakoitujen valmistusajan mukaisesti.

Tietojen syöttäminen taloussuunnitteluohjelmaan

Toimialat syöttävät keskitetysti tiedot taloussuunnitteluohjelmaan annetun aikataulun puitteissa. Tekstiosat toimitetaan word-dokumenttina mallipohjaan syötettynä.

Ohjelmaan syötettävät luvut pyöristetään lähimpiin täysiin satoihin euroihin pyöristyssääntöjä noudattaen. Ohjelman laskemia lukuja (mm. sivukulut) ei pyöristetä.

Toimialat syöttävät tiedot myös vuosille 2024-2025 taloussuunnitteluohjelmaan niille varattuihin sarakkeisiin tämän ohjeen mukaisilla prosenteilla laskettuna ja toiminnalliset muutokset huomioiden.

Mahdolliset seuranta ja raportointitarpeet pyritään kattamaan kohteilla ja hankkeilla kirjanpidossa ja kustannuspaikkoja ei perusteta, ellei siihen ole toiminnan kannalta välttämätöntä syytä. Olemassa olevia kustannuspaikkoja voidaan muokata talousarvioprosessin aikana hallinto- ja talousjohtajan ja pääkirjanpitäjän antamien ohjeiden mukaisesti (perusteena siirtyminen tehtäväluokituksesta palveluluokitukseen kustannusten tilastoinnissa).

Alle 5000 euron kustannuspaikat pyritään lakkauttamaan tai yhdistämään muihin kustannuspaikkoihin.

Raami2023

	TP2021	TA2022	TPE2022	Muutos TP21-TPE22	Raami2023	Muutos TA22-Raami23
Tuloslaskelma						
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	3 801 814,55	2 948 900,00	2 962 587,00	-22,1 %	3 021 838,74	2,5 %
Maksutuotot	559 138,39	533 200,00	454 674,00	-18,7 %	463 767,48	-13,0 %
Tuet ja avustukset	480 736,77	370 893,00	474 337,00	-1,3 %	483 823,74	30,4 %
Muut toimintatuotot	3 280 507,05	3 122 873,00	3 060 349,00	-6,7 %	3 121 555,98	0,0 %
	8 122 196,76	6 975 866,00	6 951 946,00	-14,4 %	7 090 984,92	1,7 %
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	- 8 170 488,38	- 8 759 550,00	- 8 864 995,00	8,5 %	- 9 219 594,80	5,3 %
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	- 2 131 955,76	- 2 205 562,00	- 2 241 801,00	5,2 %	- 2 331 473,04	5,7 %
Muut henkilösivukulut	- 266 577,32	- 321 109,00	- 307 244,00	15,3 %	- 319 533,76	-0,5 %
Palvelujen ostot	-32 381 825,88	- 34 187 892,00	- 33 305 532,00	2,9 %	- 5 653 697,96	-83,5 %
Aineet,tarvikkeet, tavarat						
Ostot tilikauden aikana	- 1 780 798,13	- 1 704 050,00	- 1 815 354,00	1,9 %	- 1 996 889,40	17,2 %
Avustukset	- 896 449,22	- 920 250,00	- 920 250,00	2,7 %	- 960 000,00	4,3 %
Muut toimintakulut	- 2 248 360,18	- 2 175 943,00	- 2 258 742,00	0,5 %	- 2 484 616,20	14,2 %
	-47 876 454,87	- 50 274 356,00	- 49 713 918,00	3,8 %	- 22 965 805,16	-54,3 %
TOIMINTAKATE	-39 754 258,11	- 43 298 490,00	- 42 761 972,00	7,6 %	- 15 874 820,24	-63,3 %
Verotulot	26 237 785,46	26 063 000,00	26 522 938,00	1,1 %	14 500 000,00	-44,4 %
Valtionosuudet	18 041 405,00	18 819 960,00	18 898 842,00	4,8 %	3 100 000,00	-83,5 %
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	-	3 000,00	1 500,00		3 000,00	0,0 %
Muut rahoitustuotot	92 625,18	20 000,00	121 516,00	31,2 %	20 000,00	0,0 %
Korkokulut	- 29 855,95	- 50 000,00	- 33 696,00	12,9 %	- 50 000,00	0,0 %
Muut rahoituskulut	- 10 250,63	- 10 000,00	- 12 555,00	22,5 %	- 10 000,00	0,0 %
VUOSIKATE	4 577 450,95	1 547 470,00	2 736 573,00	-40,2 %	1 688 179,76	9,1 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunn.mukaiset poistot	- 1 659 391,36	- 1 599 215,00	- 1 599 215,00	-3,6 %	- 1 660 000,00	3,8 %
	- 2 937,01					
Satunnaiset erät						
TILIKAUDEN TULOS	2 915 122,58	- 51 745,00	1 137 358,00	-61,0 %	28 179,76	-154,5 %
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	69 828,68	70 000,00	70 000,00	0,2 %	70 000,00	0,0 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	2 984 951,26	18 255,00	1 207 358,00	-59,6 %	98 179,76	437,8 %